

Bu Kilisede Kimlerin Resimlerinin Olduğunu Görünce Ve Okuyunca Gözlerinize İnanamayacaksınız

– Sami Biber • 17 Mart 2024

YEMEN-SAN'A ULU CAMİİ

BİR HAT SANATI ŞAHESERİ OLARAK FİL SURESİ

BU KİLİSEDE KİMLERİN RESİMLERİNİN OLDUĞUNU GÖRÜNCE VE OKUYUNCA GÖZLERİNİZE İNANAMAYACAKSINIZ.

Yazının başlığı ile hiç alakası yok gibi görünen bir olayla başlayalım...

.....

Kur'an-ı Kerim'in 105. Suresi olan Fil Suresinde mealen şöyle denmektedir:

1.Rabbinin, fil sahiplerine ne yaptığını görmedin mi?2.Onların tuzaklarını boşa çıkarmadı mı? 3, 4, 5.Üzerlerine balçıktan pişirilmiş taşlar atan sürü sürü kuşlar gönderdi. Nihayet onları yenilmiş ekin yaprakları haline getirdi.

İslam inancına göre Peygamberimiz bu olaydan çok da uzun olmayan bir süre sonra dünyaya geldi.

Peki bu surede aslında tam olarak anlatılan şey neydi?

Evet, bugün İslam Dünyası olarak Allah'tan, Filistin'deki soykırıma karşılık İsraililerin başına ehabil kuşları vasıtasıyla taş yağdırmasını dilediğimize göre Fil Suresinin mealini az çok hepimiz biliyoruz ama yine de özellikle bu Kutsal Ramazan ayında bir kez daha okumaktan ve arada bilmediğimiz bir iki ayrıntı kalmışsa onları da öğrenmekten sıkılmayız sanırım.

Fil Suresinde anlatılan olayın tamamı İslam kaynakları ve inancına göre şöyledir:

Zamanın Habeşistan Krallığının (Aksum Krallığı) Yemen valisi olan, ancak bağımsız bir hükümdar gibi davranan Ebrehe el Eşrem, Kabe'nin insanlar tarafından çokça ziyaret edilmesi ve böylece Arapların önemli bir gelir elde etmesi üzerine Yemen'de, San'a şehrinde - kendi kafasına göre- Kabe'ye benzer bir yapı yaptırdı. (Bugünkü San'a Ulu Cami'nin bu yapı olduğu düşünülüyor...1 No'lu fotoğraf) lakin işler düşündüğü gibi gitmedi. Onca masrafa, Bizans İmparatorunun bizzat para yardımına rağmen Kuleys (Kilise) adı verilen bu binaya gelen giden fazla olmadı. Hele bir de Arapların Kinane kabilesinden iki genç bu yapının içinde def-i hacet eyleyince küplere binen, pardon... Mahmut adını verdiği filine binen Ebrehe, bazı Arap kabilelerini tepeleye tepeleye nihayet Mekke'ye geldi.

Mekke'nin o zamanki reisi, Hz. Muhammed'in(S.A.S) dedesi Abdulmuttalip idi.

Abdulmuttalip'in 200 devesine el koyan Ebrehe daha sonra Abdulmuttalip'e " Eğer direnmeden Kabe'yi yıkmama müsaade ederseniz Mekke'ye dokunmayacağım. Benim derdim Kabe ile, Mekke'ye karşı bir husumetim yok." Dedi.

Abdulmuttalip " Develerimi geri verirsen sana karşı direnmeyeceğiz." cevabını verince çok şaşırın Ebrehe " Kabe senin nazarında 200 devenden daha mı değersiz?" Diye sorunca da " 200 Devenin sahibi benim, Kabe'nin sahibi ise Allah. Ben benim olanı koruyorum, Allah da kendinin olanı koruyacaktır." Dedi. Daha sonra Ebrehe'den 200 devesini geri aldı ve Mekke halkına şehri terk edip dağlara çıkmalarını söyledi.

Sonrasını biliyorsunuz. Aynen Fil Suresinde anlatıldığı gibi oldu her şey.

Evet şimdi merak ediyorsunuzdur bu anlattıklarımın yazının başlığı ile alakası ne?

İslam Tarihinde Habeşistan (Bugünkü Etiyopya) sık sık karşımıza çıkar. Yazının başlığı ile ilgisi de Habeşistan'dan kaynaklanıyor.

Fil olayının 570 Yılında yani Peygamberimizin doğumundan çok kısa süre önce gerçekleştiği rivayetini baz alacak olursak yaklaşık 45 yıl sonra yani 615 yılında Habeşistan ve bir başka Habeş yöneticisi Müslümanların hayatında önemli bir rol oynadı.

Evet, Hz. Muhammed, İslam dinini tebliğ ediyor ve etrafında ona inanan Müslümanlar halkası giderek genişliyordu ama Müşrikler bilindiği gibi Müslümanlara ziyadesiyle eziyet ediyorlardı. Bunun üzerine Peygamberimiz bir grup Müslümanın (72 kişi oldukları rivayet edilir) Habeşistan'a hicret etmesine izin verdi.

Neden Habeşistan peki? Çünkü Habeşistan-Aksum Krallığının başında oldukça adil ve aynı zamanda ehli kitap olan (Hıristiyan) Ashame adlı kral bulunmaktaydı ve Hz. Muhammed, Ashame'nin adaletine güveniyordu.

Burada bir noktanın daha altını çizelim: Müslümanların bu ilk hicretinde Habeşistan'ın başında bulunan kralın adını Necaşi olarak bilir pek çok Müslüman kardeşimiz. Yanlış. Hebeşliler Krallarına " Necaşi " derlerdi. Yani " Necaşi " Kral anlamında kullandıkları kelimeydi. Doğrusu " Habeş Necaşisi Ashame" olmalıdır.

Ashame, Hz. Muhammed'i yanıltmadı. O zamanlar henüz Müslüman olmayan Amr İbn'ül As'ın kışkırtmalarına rağmen hicret etmiş olan Müslümanlara çok iyi davrandı.

Evet, buraya kadar yazımızın başlığı ile ilgili herhangi bir şey yok değil mi? O halde başlayalım.

Habeşistan, günümüzde neredeyse hiç bir devletin sallamadığı bir devlet olsa da tarihin en eski devletlerinden birisidir ve yukarıda bahsettiğimiz Aksum Krallığı taaa antik çağlardan beri var olan bir krallıktır.

Bu krallık iki hanedan tarafından idare edilmiştir: Süleyman ve Zagwe hanedanı.

Süleyman Hanedanı M.Ö.1000'de başlayıp M.S 900'lü yıllarda sona ermiş olsa da günümüz Habeşlileri kendilerinin Süleyman hanedanından geldiğine inanıyorlarmış.

Uzun tarihleri boyunca Aksum Krallığının merkezi zaman zaman değişmiş. Lalibela'nın başkent olduğu yıllarda bu şehir kısa süre içinde Habeşliler nezdinde Kudüs gibi, Mekke gibi kutsal bir şehir olmuş.

1632 yılına gelindiğinde kral Fasilidas döneminde devletin başkenti bir kez daha değişmiş ve Gondar, Habeşistan'ın başkenti olmuş.

Fasilidas, Gondor'da kendisi için muhteşem bir saray yaptırırken aynı zamanda büyük bir de kilise yaptırmış ve tüm kiliselerde olduğu gibi bu kilise de resimlerle, tasvirlerle süslenmiş.

Bir rivayete göre bir rahip, bitkilerden ve hayvan kanlarından elde ettiği boylarla yüzlerce resim, tasvir yapmış kilisenin her tarafına.

Kiliselere tasvirler alışkınız tabii ki. Hele de Hz. İsa'nın hayatı ve çarmıha gerilişii ile ilgili tasvirler çok alışıkız ama bu kilisede bu tasvirlerin dışında iki resim daha var ki dünyanın başka hiç bir yerinde benzeri yok.

Bunlardan birincisi Çarmıha gerilmiş Hz. İsa'nın baş kısmında görülen ve zenci olan Tanrı tasviridir.. Daha doğrusu Baba- Oğul ve Kutsal Ruh olan Tasvirleridir. (3 No'lu fotoğraf)

Büyük ihtimalle tasviri çizen şahıs, " Tanrı olsa olsa bizdendir." Düşüncesiyle ve dahi " Elim değmişken Baba- Oğul ve Kutsal Ruh üçlemesinin üçünü de resmedeyim" Düşüncesiyle üç adet siyahi Tanrı resmetmiş. (Ehli Kitap bir dinde doğrudan doğruya Tanrının tasvir edildiği ilk ve tek ibadethane işte bu kilisedir.)

Ancak çok daha ilginç bir tasvir daha var bu kilisede. Öyle ilginç bir tasvir ki eşine benzerine dünyanın başka hiç bir yerinde, hele hele bir ibadethanede rastlamanız mümkün değildir.

Evet, bu kilisede Hz. Muhammed de tasvir edilmiştir.

4 No'lu resimde gördüğünüz üzere Hz. Muhammed, çıplak, bir deve üzerimde, elleri bağlı bir şekilde ve Habeşliler gibi kıvrıkcık saçlı bir insan olarak tasvir edilmiştir.

Peki ne alaka? Neden böyle bir tasvir yapmış bu tasviri yapan?

Bu tasviri yapan rahip belli ki Hz. Muhammed zamanında Müslümanların ilk hicretii Habeşistan'a gerçekleştirdiğini biliyordu. Bilmesine biliyordu ama belli ki yanlış biliyordu. Çünkü Hz. Muhammed'in de Habeşistan'a hicret ettiğini zannediyordu. O sebeple de tasviri yaparken bu zannını yansıtmıştı.

Evet, tasvire göre Hz. Muhammed çıplak vaziyette bir deve sırtındadır ve elleri bağlıdır.

Neden çıplak?

Çünkü Mekke'deki düşmanları ona bir lokma ekmeği bile çok görüyorlardı. Hz. Muhammed'in ne kadar aç ve yoksul olduğunu ifade etmek için onu çıplak olarak çizmiş.

Neden elleri bağlı?

Çaresiz insanlar için ne deriz? "Eli kolu bağlı " deriz değil mi?

Tasviri çizen ressama göre Hz. Muhammed, melekler tarafından getirilmiştir Habeşistan'a. (Devenin önündeki varlık her ne kadar melekten çok şeytana benzese de ressam öyle tasvir etmiş meleği.)
Çaresizdir, eli kolu bağlıdır. İşte Hz. Muhammed'in bu çaresizliğini anlatabilmek için onu elleri bağlı olarak tasvir etmiştir.

Evet, bugün sizlere dünyanın en ilginç kilisesini tanıtmaya çalıştım. 3. ve 4. Resim sebebiyle belki tepki çekeceğim ama neyden bahsettiğimi başka türlü izah edemezdim.

Yine de bir hatam olmuşsa Rabbim affeylesin.

Tüm okuyanlara selam saygı ve sevgilerimle hayırlı ve huzur dolu bir Ramazan ayı diliyorum.